

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG PHÙNG XUÂN

**ỨNG DỤNG PHẦN MỀM EMP - TEST
ĐỔI MỚI KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC
TẬP CỦA HỌC SINH TRONG DẠY HỌC SINH
HỌC 10 Ở TỈNH BẮC GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên – 2008

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HOÀNG PHÙNG XUÂN

**ỨNG DỤNG PHẦN MỀM EMP - TEST
ĐỔI MỚI KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC
TẬP CỦA HỌC SINH TRONG DẠY HỌC SINH
HỌC 10 Ở TỈNH BẮC GIANG**

Chuyên ngành: LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC SINH HỌC
Mã số : 60.14.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS NGUYỄN VĂN HỒNG

Thái Nguyên – 2008

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến TS Nguyễn Văn Hồng – người đã trực tiếp hướng dẫn, giúp đỡ tôi hoàn thành đề tài này.

Xin chân thành cảm ơn các thầy cô trong Khoa Sinh – KTNN, trường ĐHSP Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ về các phương tiện kỹ thuật, địa điểm trong quá trình chúng tôi thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn Sở GD - ĐT Bắc Giang, BGH cùng các GV trường THPT Yên Dũng 3, THPT Hiệp Hoà 2, THPT Hiệp Hoà 3 đã giúp đỡ tôi về cơ sở vật chất cũng như các ý kiến đóng góp quý báu cho đề tài.

Xin cảm ơn các bạn học viên K₁₄ đã giúp đỡ, động viên tôi trong suốt quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, 08- 2008

Hoàng Phùng Xuân

MỤC LỤC

Trang

<i>Lời cảm ơn</i>	1
Những chữ viết tắt.....	3
MỞ ĐẦU	4
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU	10
1.1. Tổng quan về tình hình đổi mới phương pháp kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh.....	10
1.2. Tổng quan về tình hình sử dụng tin học trong kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh.....	15
1.3. Những cơ sở khoa học của kiểm tra đánh giá và kỹ thuật trắc nghiệm.....	16
1.4. Khái lược về những tính năng cơ bản của EMP – TEST.....	31
Chương 2 ỨNG DỤNG PHẦN MỀM EMP – TEST ĐỔI MỚI KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP CỦA HỌC SINH	42
2.1. Thực trạng cơ sở vật chất và tình hình ứng dụng tin học của GV trong KTĐG kết quả học tập của HS.....	42
2.2. Ứng dụng chương trình EDITOR trong xây dựng ngân hàng câu hỏi, ra đề thi, kiểm tra trắc nghiệm khách quan môn Sinh học 10.....	42
2.3. Ứng dụng chương trình TEST trong kiểm tra kết quả học tập	59
Chương 3 THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	67
3.1. Mục đích thực nghiệm.....	67
3.2. Nội dung thực nghiệm.....	67
3.3. Phương pháp thực nghiệm.....	68
3.4. Kết quả thực nghiệm.....	69
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	85
DANH MỤC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	87
TÀI LIỆU THAM KHẢO	88
PHỤ LỤC	

Những chữ viết tắt

CĐSP	:	Cao Đẳng Sư Phạm
ĐHSP	:	Đại Học Sư Phạm
GD - ĐT	:	Giáo Dục - Đào Tạo
GV	:	giáo viên
HS	:	học sinh
KTĐG	:	kiểm tra đánh giá
THCS	:	trung học cơ sở
THPT	:	trung học phổ thông
TNKQ	:	trắc nghiệm khách quan
TNTL	:	trắc nghiệm tự luận

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Xuất phát từ những lý do cơ bản sau đây:

1.1. Cải tiến nội dung, phương pháp tổ chức thi và kiểm tra (gọi tắt là kiểm tra), nhằm đánh giá đúng mức độ tiếp thu kiến thức, thành quả học tập, khắc phục những yếu kém và tiêu cực trong giáo dục đã được đề cập từ lâu trong các văn bản có tính pháp lý cao của Đảng, Chính phủ và của ngành GD-ĐT Việt Nam

- Nghị quyết Hội nghị lần 2 của Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá VIII về định hướng phát triển giáo dục - đào tạo trong thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, trong phần giải pháp chủ yếu đã nêu: “Ngoài việc tăng cường nguồn nhân lực cho giáo dục đào tạo và xây dựng đội ngũ giáo viên có chất lượng cao thì việc tiếp tục đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục đào tạo và tăng cường cơ sở vật chất cho các trường học là điều cấp thiết. Phải đổi mới phương pháp giảng dạy, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện nếp tư duy sáng tạo của người học. Từng bước áp dụng các phương pháp tiên tiến và phương tiện hiện đại vào quá trình dạy - học, đảm bảo điều kiện và thời gian tự học, tự nghiên cứu cho học sinh, sinh viên...” [33].

- Báo cáo chính trị của Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá IX tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng về việc nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng, mục V đã chỉ rõ: “Cần phải hoàn thiện hệ thống đánh giá và kiểm định chất lượng giáo dục. Cải tiến nội dung và phương pháp thi cử nhằm đánh giá đúng trình độ tiếp thu tri thức, khả năng học tập. Khắc phục những mặt yếu kém và tiêu cực trong giáo dục...”[3].

- Báo cáo kiểm điểm việc thực hiện Nghị quyết Trung ương 2 khoá VIII và phương hướng phát triển giáo dục đến 2005 và 2010 (Phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp tiếp tục đổi mới giáo dục trong giai đoạn đến 2010), phần phương hướng và nhiệm vụ đã chỉ rõ: “Tập trung chỉ đạo đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục theo hướng dần chuẩn hóa, hiện đại hóa, sử dụng công nghệ thông tin tiếp cận với trình độ tiên tiến của khu vực và quốc tế. Đưa giảng dạy ngoại ngữ và tin học vào tất cả các trường THCS, các lớp cuối tiểu học...”[3].

- Điều 5, khoản 2 Luật Giáo dục của Quốc hội nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam số 38/2005/QH 11 ngày 14/06/2005 cũng đã chỉ rõ: “ Phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động của người học, bồi dưỡng cho người học năng lực tự học, khả năng thực hành, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên...”[63].

- “Nâng cao hiệu quả hoạt động GD - ĐT, hiện đại hoá giáo dục với chi phí thấp” là nhiệm vụ thứ 3 trong 5 nhiệm vụ trọng tâm của GD - ĐT năm 2008. Trong đó đổi mới phương pháp dạy học, đổi mới KTĐG là một trong những giải pháp được Bộ GD - ĐT nêu ra để thực hiện tốt nhiệm vụ này [60].

Những vấn đề dẫn ra trên đây là cơ sở nền tảng về mặt lý luận của việc cần thiết đổi mới kiểm tra đánh giá trong dạy học đối với ngành GD -ĐT nước ta hiện nay.

1.2. Xuất phát từ yêu cầu cần phải tìm cách khắc phục thực trạng yếu kém trong khâu tổ chức kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh ở nhà trường phổ thông Việt Nam trong thời gian gần đây

- Công tác tổ chức thi, kiểm tra và nghiệp vụ coi thi của GV trong những năm qua còn hạn chế, chưa nghiêm túc dẫn đến kết quả thi và kiểm tra thiếu chính xác, thiếu khách quan và công bằng.

- Vì mắc bệnh thành tích nên công tác chấm thi diễn ra ở nhiều cơ sở giáo dục và đào tạo còn lỏng lẻo, hiện tượng nâng điểm, điều chỉnh kết quả thi vẫn còn làm lệch lạc kết quả kiểm tra, gây nên mất sự công bằng, gây mất niềm tin ở người học và nhân dân.

1.3. Xuất phát từ tính ưu việt của phương pháp kiểm tra trắc nghiệm khách quan

TNKQ là một phương pháp có nhiều ưu điểm, có thể khắc phục được những tồn tại của phương pháp kiểm tra truyền thống mà ngành GD - ĐT nước ta đã và đang áp dụng rộng rãi từ trước đến nay. Thực tế việc kiểm tra đánh giá ở trường phổ thông hiện nay còn nhiều bất cập, người dạy cũng chính là người ra đề, người chấm bài, cho nên việc đánh giá vẫn mang nặng tính chủ quan. Phần lớn các bài kiểm tra được sử dụng là những bài kiểm tra dạng trắc nghiệm tự luận, việc xây dựng đáp án và thang điểm chưa chi tiết, còn mang nặng tính chủ quan của người thầy nên việc đánh giá chưa thật sự chính xác. Cũng vì thế chất lượng kiểm tra đánh giá chưa cao, chưa phát huy được tính tích cực trong giảng dạy của GV và học tập của HS.

Phương pháp TNKQ đã khắc phục được những nhược điểm của phương pháp kiểm tra TNTL, đáp ứng được yêu cầu thu nhận thông tin phản hồi một cách chi tiết ở từng thành phần và mức độ kiến thức khác nhau trong một thời lượng nhất định. Ngoài ra TNKQ còn có thể sử dụng để hướng dẫn và giải quyết các vấn đề ở khâu dạy bài mới, ôn tập, củng cố, nâng cao... Đặc biệt TNKQ với sự hỗ trợ của một số phần mềm còn giúp cho người học tự học, tự kiểm tra đánh giá kết quả học tập của mình rất có hiệu quả.

1.4. Xuất phát từ những ưu điểm của phần mềm EMP- TEST so với các phần mềm khác trong kiểm tra đánh giá

EMP - TEST là một phần mềm với nhiều tính năng ưu việt hỗ trợ cho việc kiểm tra đánh giá kết quả học tập của người học (Xin xem bảng 1.1, trang 33-35). EMP - TEST là một quy trình khép kín quá trình kiểm tra đánh giá chất lượng học tập, kể từ khâu soạn thảo, lưu trữ bộ câu hỏi trắc nghiệm, lập đề thi, tổ chức thi đến chấm thi, phân tích và lưu trữ kết quả.

- Các tính năng của chương trình EDITOR cho phép soạn thảo bộ câu hỏi trắc nghiệm rất phong phú đa dạng.

- Phạm vi ứng dụng của EMP - TEST rất rộng:

- + EMP - TEST có thể sử dụng để thi trực tiếp trên máy đơn hay máy nối mạng. Trong khi các chương trình trắc nghiệm hiện nay khi thực hiện thi trên mạng đều cần sử dụng ít nhất 1 trong các dịch vụ: File server, hệ quản trị cơ sở dữ liệu, web application thì chỉ với 2 chương trình là EDITOR và TEST, phần mềm EMP - TEST có thể cho phép tổ chức thi trên mạng mà không cần cài đặt hoặc ấn định thêm bất kỳ ứng dụng hoặc dịch vụ nào khác trên hệ thống máy tính.

- + EMP - TEST cho phép thi trên giấy, chấm điểm bằng máy quét SCANNER thường với độ chính xác tuyệt đối nhờ những kỹ thuật xử lý hình ảnh mới nhất.

- + EMP - TEST dễ đóng gói thành các sản phẩm chuyên dụng dùng để tự học ở nhà cho những môn học khác nhau.

- Mô hình tổ chức của EMP - TEST có tính khoa học cao, giao diện thân thiện và dễ sử dụng.

- Với các tính năng đặc biệt đó việc sử dụng phần mềm EMP-TEST cho phép:
 - + Tạo sự chủ động trong việc kiểm tra đánh giá kết quả học tập của HS, giảm bớt thủ tục hành chính trong thi cử.
 - + Kiểm tra, đánh giá HS ở nhiều mức độ nhận thức khác nhau.
 - + Đảm bảo tính khách quan, nhanh chóng, tiện lợi, chính xác trong đánh giá và góp phần thực hiện chống tiêu cực trong thi cử.

Như vậy, với những đòi hỏi cấp thiết phải đổi mới phương pháp KTĐG kết quả học tập của học sinh nói riêng và đổi mới phương pháp dạy học nói chung thì phương pháp kiểm tra TNKQ, đặc biệt là kiểm tra trực tiếp trên máy tính ngày càng được hoàn thiện, phát triển và được áp dụng phổ biến là điều tất yếu.

1.5. Xuất phát từ tính khả thi áp dụng phương pháp kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh trực tiếp trên máy tính tại khu vực tỉnh Bắc Giang

Qua kết quả điều tra về cơ sở vật chất ở các trường THPT khu vực tỉnh Bắc Giang, chúng tôi nhận thấy khả năng áp dụng hình thức kiểm tra trực tiếp trên máy tính là có cơ sở thực hiện được (Xin xem phụ lục số 2, trang 3- Phần Phụ lục).

Vi những lý do cơ bản trên đây tôi đã lựa chọn đề tài :

“Ứng dụng phần mềm EMP - TEST đổi mới kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh trong dạy học Sinh học 10 ở tỉnh Bắc Giang”.

2. Mục tiêu nghiên cứu

2.1. Mục tiêu chung

Góp phần thực hiện yêu cầu đổi mới KTĐG kết quả học tập của HS do ngành Giáo dục và Đào tạo Việt Nam đề ra trong giai đoạn hiện nay.

2.2. Mục tiêu cụ thể

Xây dựng biện pháp đổi mới KTĐG kết quả học tập của HS trong dạy học Sinh học 10 cấp học THPT. Cụ thể là ứng dụng phần mềm EMP - TEST để :

- Xây dựng kho câu hỏi trắc nghiệm khách quan.
- Kết xuất đề kiểm tra.
- Tổ chức kiểm tra và chấm bài kiểm tra tự động trên máy vi tính.

3. Nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Điều tra về điều kiện cơ sở vật chất phục vụ đề tài nghiên cứu của các trường THPT khu vực tỉnh Bắc Giang

3.2. Tìm hiểu khái quát những tính năng cơ bản của phần mềm EMP- TEST trong đó đi sâu tìm hiểu và ứng dụng tính năng của 2 chương trình đơn dưới đây:

- Chương trình Editor : Hỗ trợ việc xây dựng ngân hàng câu hỏi, tổ chức đề kiểm tra.
- Chương trình Test: Hỗ trợ kiểm tra, chấm điểm trực tiếp trên máy tính.

3.3. Xây dựng ngân hàng câu hỏi, tổ chức phân mức câu hỏi, tổ chức đề kiểm tra

3.4. Bước đầu thực nghiệm sư phạm tại một số trường THPT ở địa bàn tỉnh Bắc Giang, từ đó đề xuất quy trình tổ chức kiểm tra bài 1 tiết môn Sinh học 10 trên máy tính bằng phần mềm EMP - TEST

4. Đối tượng nghiên cứu

Ứng dụng phần mềm EMP – TEST để hoàn thành quy trình KTĐG kết quả học tập của HS trực tiếp trên máy tính

5. Khách thể nghiên cứu

Quy trình KTĐG kết quả học tập của HS trong dạy học Sinh học 10

6. Phương pháp nghiên cứu

6.1. Phương pháp điều tra: Sử dụng phiếu điều tra để điều tra 3 vấn đề sau:

- Điều kiện cơ sở vật chất đáp ứng yêu cầu áp dụng phương thức kiểm tra mới ở các trường THPT tỉnh Bắc Giang trong giai đoạn hiện nay.
- Việc ứng dụng tin học của GV vào KTĐG kết quả học tập của HS trong đó chú ý đến ứng dụng các phần mềm nói chung và EMP - TEST nói riêng.
- Thái độ của GV và HS về tính ưu việt của KTĐG kết quả học tập của HS thông qua sử dụng phần mềm EMP – TEST.

6.2. Phương pháp nghiên cứu lý thuyết

- Nghiên cứu các văn kiện, tài liệu của Đảng, Chính phủ, Nhà nước và Bộ GD-ĐT liên quan đến vấn đề nghiên cứu